CUMANN FORḂARṪA ĊOIS FARRAIGE

Ba í an ḃliain seo caite an ḃliain ab réaḃlóidí i saol Paráiste an Ċnoic. Rinneaḋ luaċ £31,000 de ċoláiste Gaeilge: Rinneaḋ monarca a ṫiúrfas obair do ós cionn 20 duine. Rinneaḋ luaċ £3,750 de slip: Rinneaḋ séipéal nua de ṡéipéal an Ċnoic agus mar ḃarr air sin uile ḃua an Paráiste an dara duais i gComórtas Ġór na nGael.

Tá tionscail uile na Gaeltaċta buailte amaċ ag an gcuartaíoċt sa bParáiste seo. Beiḋ beagnaċ céad teaċ ag coinneál strainséaraí i mbliana. Beiḋ suas le 530 scoláire i gColáiste Lurgan i mí Iúil agus an oiread céanna i Lúnasa. Tá tiṫe ḋá ndéanaṁ ṫar a céile, méadú ḋá ċur ar ṫuille acu agus praġas láṫaireaċta tiṫe níos daoire ná ariaṁ. Tá cuid ṁaiṫ ag fáil a dtoirtín ḟéin as an obair seo uile, - na daoine a ċoinníonn strainséaraí, siopadóirí, luċt tógála tiṫe agus ḋá réir.

Ní mór cuiṁniú naċ iad na daoine is boiċte atá in acṁainn an éadáil is mó a ḃaint as strainséaraí. Mar sin de ḃarr strainséaraí leaṫnófar an ḃearna idir a dteaċt isteaċ seo atá ḋá gcoinneál agus iad seo naċ ḃfuil. Sin é a ḟágann ceantar a ḃfuil aġaiḋ strainséaraí air níos mó i dtuilleaṁaí tionscail eile i dteanta na cuartaíoċta le teaċt isteaċ a ċur ar fáil ḋóiḃ seo naċ ḃfuil ag déanaṁ aon ṗingin ar strainséaraí.

Sé sprioc an Ċumainn go mbeaḋ páiġ ṁaiṫ seaċtaine de ṫeaċt isteaċ ag ċuile ṫeaċ sa bPáráiste. An bealaċ is fearr le sin a ḋéanaṁ, monarcain a ḃeiṫ fairsing ins an áit. Is idir Connemarble Tta agus Gaeltarra Éireann atá an monarca marmair atá déanta ar an gCnoc. Seo í an ċéad ṫionscal nua a bunaíoḋ de ḃarr na gcuṁaċtaí breise a tugaḋ do Ġaeltarra Éireann faoi Aċt Leasaiṫe na dTionscal Gaeltaċta 1965 ċun tionscail nua a ṫaḃairt ċun na Gaeltaċta. As próiséis ar éiriġ go maiṫ leis ṫar lear a ḃaineas an ċomluċt usáid le marmar Ċonamara a ġearraḋ ina ṫíleanna. Tosófar le scór agus faoi ċeann ḋá ḃliain beiḋ suas le 30 ag obair ann. Aċ is beag an ṁaiṫ ceann - tá an Cumann ag iarraiḋ tuileaḋ tionscalóir a ṫarraingt ins an áit. Tá suíoṁ monarcain ag an gCumann agus is iomaí suíoṁ coṁ feiliúnaċ leis atá le díol ón Spidéal go Cruimġlinn.

Tuigeann an Cumann Forbarṫa go mbeaḋ an taoḃ tíre seo in an-ċaoi faoi láṫair maraċ an dole. Tá sé ráite ag Airí Rialtais gur ar luaċáil na talún a áireofar an méid dole atá duine i dtiodal a ḟáil. £20 teaċt isteaċ sa mbliain a ċoṁaireann siad don £1 luaċála. Abraíonn an Rialtas naċ gcuirfiḋ sé seo bac ar ḋul ċun cinn duine aċ ní ċreideann an Cumann é sin a ḃeiṫ fíor mar ceistitéar luċt dole faoi na dteaċt isteaċ ó ṫiṫe gloine agus ó ṁóin. Naċ ḃfuil sé dlisteanaċ acu seo ar rinneaḋ an ceistniú sin orṫa agus a h-ístioḋ sa dole ina ḋiaiḋ a ċeapaḋ gurḃ é a dteaċ gloine agus a gcuid móna ba ċiontaí leis. Seoḃ é a d'iarr an Cumann ar An Aire Leasa Ṡóisealaí lena gcead seo a ḃí ag fáil an ċunaṁ dí ḟostaíoċta.

1. Naċ n-ísleofaí an cánaṁ dí-ḟostaíoċta mar ġeall ar ṫáirgí earraí talṁaíoċta agus go mba ċeart táirgí tiṫe gloine agus móin d'aireaṁ mar ṫáirgí talṁaíoċta.
2. Nár ċeart an ċéad £5 luaċála a áireaṁ nuair atáṫar ag déanaṁ amaċ an ċúnaṁ atá duine i dtiodal a ḟáil.

3. Go bhfuiġfeaḋ an tuismiṫeoir nó an caomhnóir liúntas dí-ḟostaíoċta i leiṫ cleiṫiúnaí go dtí go mbeidís oċt mbliana déag mara bhfuil teaċt isteaċ ag na cleiṫiúnaí sul má ṡroiseann siad an aois sin.
4. Naċ ngiorrofaí baintreaċ fir sa ċúnamh dí-ḟostaíoċta tar éis báis a mná.

Ní mó ná go ndéanfaḋ cuile ṗaráiste ins an Iarṫar an t-iarratas céanna ar an Roinn Leasa Ṡóisealaí go gcuirfí an leasú seo i bhfeidhm taoḃ istiġ d'aċar gearr.

Ċaiṫ an Cumann cuid ṁaiṫ den bhliain ag plé le oideaċas. Cé go raiḃ saor-ṫaisteal le fáil acu seo a ḃí os cionn 3 ṁíle ón nGairm Scoil ní raiḃ an bus dá bhfáġáil ag an scoil go mbíoḋ sé idir 10.15 agus 10.30 cé go dtosaíoḋ na ranganna ag 9.30 a.m. De ḃarr aṫċainge múinte agus mí-ṁúinte le ċéile friṫeaḋ cúrsaí i gceart roimh an Nollaig. D'oibriġ an Cumann gan buíoċas do Ṫeaċtaí Dála Ġaillimh Ṫiar le haġaiḋ aḃanntraċ na Gairm-Scoile agus Coláiste Ċroí Ṁuire sa Spidéal a ḟáġáil mar a socraíoḋ.

Scoil ċuileáilte í scoil an Ċnuic le píosa aċ níl aon ċosúlaċt tosaiṫe ar scoil nua agus mé dá scríoḃ seo. Tá tuismiṫeóirí bréan de na gealúntaisí gan comhlíonaḋ atá dá dtaḃairt dóiḃ leis na blianta. Ní ḟeiceann an Cumann aon ḃealaċ síoċánta leis an scéal a réiteaċ agus sláinte na ngasúr a ċur ó ḃaol aċ malairt árais a ċur ar fáil mar scoil - go ndéanfar scoil nua. Aċ baineann ós cionn £500 costais sa mbliain leis seo agus ina ṫeannta sin dá bhfeiceaḋ an Roinn áras maiṫ mar scoil ag na gasúir b'ḟéidir go mbeaḋ níos mó moille ar scoil nua. Feicfiḋ muid.

Maidir le iascaċ tá Slip déanta sa loċán beag agus is ar a crann atá a maiṫ a ṫaispeáint don ċeantar uaiḋ seo amaċ. Ṫug an tOllamh Ó Céidiġ léaċt ar iascaċ agus ḃí roinnt ṁaiṫ iascairí i láṫair. Scríoḃ an Cumann go dtí an Roinn Talṁaíoċta agus Iascaiġ agus Roinn na Gaeltaċta ag iarraiḋ cead a ḃeiṫ ag Fearaḃ Fáil iascaċ le sruṫlíonta amaċ ó ċóstaí na Gaillimhe, deisceart Ṁuiġeo agus an Ċláir maidir le cead iascaċ ar uiscí intíre. Ní muide amháin atá ag plé leis an obair sin faoi láṫair. Sé a ḟearaċt ag foġléireaċt é. Creideann muide gur ag áitreaḃaí na háite atá cearta iascaiġ agus foġléireaċta na háite agus naċ bhfuil sé ceart cóir ná feiliúnaċ é ḃeiṫ i láṁa eaċtrannaí.

Tá caoi ḃreá ar ṡeipéal an Ċnuic agus an-slaċt curṫa timpeall air. Tá molaḋ ag dul don Aṫair de Bláca as ċoṁ barrainneaċ is a ċuir sé airgeaḋ an Ṗaráiste ag obair dá ḋeasú. Sén rud is suntasaí gur rinne muintir an ṗaráiste an oiread oibre in aisce ar an Seipéal sin is a rinne an paráiste is fearr i nGaeltaċtaí na hÉireann. Ḃí an Cumann i dteangḃáil le Bord Soláṫair an Leictreaċais faoi ṡolas a ċur ar fáil dóiḃ seo naċ bhfuair an uair ḋeire é. Ṫug siad aird ar ár n-aṫċuinge cés moite de ċupla teaċ atá aontraic agus i ḃfad ón mbóṫar.

I dtús na bliana ċuir An Roinn Poist agus Teileagraf ciorcallán amaċ ag rá go raiḃ roinnt d'Indreaḃán le cur faoi ṡeolaḋ an Spidéil. Ċuir an Cumann ina aġaiḋ seo agus fágaḋ ar an sean ċaoi é. D'iarr an Cumann freisin go n-aṫrófaí ainm an ċeantair Poist seo againne ó Indreaḃán go Cois Ḟarraige. Sé barúil an Ċumainn gur ainm níos aiṫeanta Cois Ḟarraige ná Indreaḃán i súile strainséaraí. Maiṫ eile ní ḃeaḋ aċ an t-aon leagan den ainm - an leagan Gaeilge.

Obair ṫíoḃasaċ í sin ar fad agus an té naċ ḃfuil aċ tíoḃas ag dul idir é féin agus codlaḋ na hoíċe is cuma dó ann no as. Sé a ḟearaċt ag Cumann é. Ḃí an-oiċeanta spóirt sa scoil sa nGeiṁreaḋ. Ḃí dá oíċe díospóireaċta ann. Ḃí halla na scoile lán go doras ċaon oíċe agus ḃain ċuile ḋuine craic as a raiḃ le rá ag na cainteóirí. Ḃíoḋ ceol, aṁránaíoċt, damsa, agallaṁ beirte agus filíoċt againn. Ba ṁinicí na sean-ḃuaċaillí ag bualaḋ coise ar port ná na ceanna óga agus b'iad a ḃí in ann. Ḃí oíċe ṁaiṫ eile againn an oíċe ar ṫaisbeáin an tAṫair Taḋg Ó Móráin pictiúirí ar ṫeilgeóir a ṫóig sé agus é i Meiriċá.

Níor ṁisce a ṁeabrú freisin gur ḃua an Paráiste an dara duais i gComórtas Glór na nGael 1967 aċ cé gur mór is fiú £50 agus gur iontaċ an dúiseaċt a ḋéanann gradam dá léiṫid ar sprid ceantair ní ar a son a d'oibriġ muide anuraiḋ ná i mbliana aċ le saol níos fearr agus níos compóirtí a ċur ar fáil do ṁuintir an Paráiste. Aon obair atá bunaiṫe ar an gcaṫrannaċt tiocfaiḋ rud dá ḃarr aċ más ar a ċeirtlín féin a ḃéas ċuile ḋuine ag toċras ní hé aṁáin naċ nḋéanfaiḋ siad maiṫ ar aon duine aċ bascaiḋ siad iad féin leis an aimsir. Ní sin é an mianaċ atá i mbaill an Cumann Forbarṫa agus maraċ naċ é b'ḟada an lá tiṫiṫe ó ċéile é. Níl againn aċ a ḃeiṫ ag súil gur mar sin a ḃéas sna blianta atá romainn pé ar biṫ aṫrú a ṫiocfas ar an gCoiste ó ṫaoḃ ḃaill agus oifigí.

Peadar Mac Con Iomaire.

+++++++++++++++++++++++++

An Searrán Bán

Ḃí buaċaill agus cailín óg ag siúl le ċéile i gConamara.
Ḃí siad ar a stáid ag cúirtéaraċt agus ċuaiġ an scéal ċoṁ fada
gur ṡocraiġ siad go bpósaidís. Aċ nuair a ċuata a muintir é,
ní raiḃ ceaċtar don dá ṁuintir sásta. Ní raiḃ muintir an
ḃuaċaill sásta leis an gcailín, agus ḃí an scéal céanna ar an
taoḃ eile.- ní raib raiḃ muintir an ċailín sásta leis an
mbuaċaill. Aċ ar aon nós níor stop sin iad - déanaḋ an pósaḋ.
Ḃí na coṁarsannaí go maiṫ. Ċruinniġ na coṁarsannaí agus ċuaiġ
siad amaċ i ngleann breá sléiḃe agus ṫosaíoḋ ag gróige cloċa
ós cionn a ċéile. Ċuaiġ sct. eile ag baint ġiúsaí agus dream
eile ag baint scraṫaċaí agus ní mórán aċair go raiḃ boṫán beas
tí déanta. Ḃí siad ansin ceart go leor aċ cén ċaoi a mairfidís.
Ní ṁairfidís ar ċíb ná ar ḟraoċ agus ní raiḃ tada eile ann agus
ní ḃfuair ceaċtar acu pingin rua ná ġeal óna muintir mar ní
raiḃ siad, mar adeir mé, ċeana sásta leis an bpósaḋ, agus ní
raiḃ aon pingin le saoṫrú in aon áit aige'san agus ní raiḃ aon
ċéird aige aċ céird aṁáin. Ḃíoḋ a aṫair ag déanaḋ poitín agus
ḃíoḋ seisean ag cuidiú leis an aṫair agus ḃí an ċéird sin
piocaí suas go maiṫ aige. agus ṫosaiġ sé ag déanaṁ poitín agus
ós rud é go raiḃ sé ag tosnaí an tsaoil dúirt sé go mb'ḟearr
dó tosnaí déanaṁ poitín maiṫ agus rinne agus is gearr go raiḃ
a ċáil i ḃfad agus i ngearr naċ raiḃ aon ḃraon le fáil mar ḃí
ag mo ḋuine, agus ḃí sé a' fáil an-imeaċt air agus ḃí siad ag